

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ НОМИДАН
ҲАЛ ҚИЛУВ ҚАРОРИ

Яккабоғ тумани

2023 йил 22 декабрь

Яккабоғ туманлараро иқтисодий судининг судьяси С.Турсуновнинг раислигида, М.Бўриевнинг котиблигида, Шаҳрисабз туман фермер, деҳқон хўжаликлари ва томорқа ер эгалари кенгашининг даъвогар «XXXXXXX» фермер хўжалиги манфаатида жавобгар «XXXXXXXXXXXX» масъулияти чекланган жамиятига нисбатан берган даъво аризаси асосида қўзғатилган иқтисодий ишни фермерлар кенгаши вакили ХХХ, даъгар вакили ХХХ, жавобгар вакили ХХХХ иштирокида, Яккабоғ туманлараро иқтисодий суди биносида, очиқ суд мажлисида кўриб чиқиб, қуйидагиларни

а н и қ л а д и:

Шаҳрисабз туман фермер, деҳқон хўжаликлари ва томорқа ер эгалари кенгаши даъвогар «XXXXXXX» фермер хўжалиги манфаатида «XXXXXXXXXXXX» масъулияти чекланган жамиятига нисбатан даъво аризаси билан мурожаат этиб, даъвогар фермер хўжалиги ва жавобгар ўртасида 2021 йил пахта ҳосили учун пахта хом ашёси ва уруғлик пахта етиштириб топшириш бўйича **71-сонли** контрактация шартномаси имзоланганлиги, шартномага асосан фермер хўжалиги томонидан кластерга **62 400** кг пахта топширилганлигини, ЎзР Вазирлар Маҳкамасининг 2021 йил 4 мартдаги қарорининг 8-илоvasида “Бухоро-8,” “Бухоро-6”, “С-6524”, “Наманган-77”, “Бухоро-102” навларига 1,15 фоиз рағбатлантирувчи коэффицент тўлаш назарда тутилганлиги, лекин кластер томонидан рағбатлантирувчи коэффицент тўланмаганлигини маълум қилиб, 2021 йилда топиширилган пахта учун 1,15 фоиз, яъни **60 604 977** сўм коэффицент ҳақдорликни ундиришни сўраган.

Суд мажлисида иштирок этган фермерлар кенгаши ва даъвогар фермер хўжалиги вакили даъвони қувватлаб, уни қаноатлантиришни сўради.

Суд мажлисида иштирок этган жавобгар вакили суддан қонуний қарор қабул қилишини сўради.

Суд ишда иштирок этувчи шахслар вакиллариининг кўрсатмасини ва ишдаги ҳужжатларни текшириб, Шаҳрисабз туман фермер, деҳқон хўжаликлари ва томорқа ер эгалари кенгашининг даъвогар «XXXXXXX» фермер хўжалиги манфаатида киритган даъвосини қаноатлантиришни ва давлат божини жавобгарнинг зиммасига юклашни лозим топади.

Иш ҳужжатларидан ва суд мажлиси муҳокамасида аниқланишича, даъвогар «XXXXXXX» фермер хўжалиги билан жавобгар «XXXXXXXXXXXX» масъулияти чекланган жамияти ўртасида 2021 йил **22** февраль куни пахта хом-ашёси ва уруғлик пахта харид қилиш бўйича **71-сонли** контрактация шартномаси имзоланган.

Шартноманинг 1.1-бандига кўра, фермер хўжалиги 2021 йил учун **15** гектар ер майдонидан **48 000 кг** пахта хом-ашёси топшириш мажбуриятини

олган, жавобгар эса етказиб берилган маҳсулотни қабул қилиш ва муайян нарх бўйича ҳақини тўлаш мажбуриятини олган.

ЎзР Президентининг 2020 йил 6 мартдаги “Пахтачилик соҳасида бозор тамойилларини кенг жорий этиш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-4633-сонли қарорининг 3-бандида Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ хўжалиги вазирлиги Иқтисодиёт ва саноат вазирлиги, Ўзбекистон фермер, деҳқон хўжаликлари ва томорқа ер эгалари кенгаши, «Ўзтўқимачиликсаноат» уюшмаси билан биргаликда жаҳон бозори нархлари таҳлилидан келиб чиқиб, ҳар йили 1 декабрга қадар келгуси йил ҳосили учун кутилаётган минимал нархлар эълон қилинишини ҳамда бозорлардаги нархлар ўзгаришидан келиб чиқиб, ҳар чоракда ушбу нархга тузатишлар киритилишини таъминлаши белгиланган.

2021 йилда фермер хўжалиги томонидан топширилган пахта учун 2021 йилда эълон қилинган минимал нархлардан келиб чиқиб ҳақ тўланган.

Фермер хўжалиги томонидан 2021 йил ҳосилидан кластерга жами **62 400** кг, қиймати **432 897 700** сўмлик **5-типдаги “Наманган-77”** навли пахта хом-ашёси топширилган.

Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ хўжалиги вазирлигининг 2021 йил 1 ноябрдаги №04/024-4454-сонли хати Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши ва вилоятлар ҳокимликларига юборилган ва ушбу хатда Ўзбекистонда етиштирилган тўртинчи тип, иккинчи нав, биринчи синф 1 (бир) тонна пахта хом-ашёсининг минимал нархи қўшилган қиймат солиғи билан бирга 6 512 минг сўмни ташкил этиши белгиланиб, 2021 йил ҳосилидан пахта хом-ашёси етказиб бериш бўйича пахта-тўқимачилик кластерлари ва фермер хўжаликлари ўртасида тузилган шартномаларни белгиланган минимал нархларга мувофиқлаштирилиши ҳамда фермер хўжаликлари томонидан топширилган юқори ёки паст навли пахта хом-ашёси учун ҳисоб-китобларда базавий нарх сифатида қўлланилиши тавсия қилинган ва пахта хом-ашёсининг харид нархлари белгиланган.

2021 йилда фермер хўжаликлари томонидан топширилган пахта хом-ашёси учун Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ хўжалиги вазирлигининг 2021 йил 1 ноябрдаги №04/024-4454-сонли хатининг иловасида келтирилган пахта хом-ашёсининг харид нархларига асосан ҳақ тўланган.

ЎзР Вазирлар Маҳкамасининг 2021 йил 4 мартдаги №121-сонли қарорининг 1-бандининг 9-хатбошисида 2021 йилда кутилаётган минимал нархларга нисбатан рағбатлантирувчи коэффициент жорий этиладиган ғўзанинг селекцион навлари 8-иловага мувофиқ тасдиқланиши, қарорнинг 8-илоvasида эса “Бухоро-8,” “Бухоро-6”, “С-6524”, “Наманган-77”, “Бухоро-102” навларига 1,15 фоиз рағбатлантирувчи коэффициент тўлаш назарда тутилган.

ВМнинг 121-сонли қарорининг 5-бандида Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ хўжалиги вазирлиги Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши ва вилоятлар ҳокимликлари, Ўзбекистон фермер, деҳқон хўжаликлари ва томорқа ер эгалари кенгаши, «Ўзтўқимачиликсаноати» уюшмаси, «Ўздонмаҳсулот» акциядорлик компанияси, Алкоголь ва тамаки бозорини тартибга солиш ҳамда виночиликни ривожлантириш агентлиги билан биргаликда икки ой муддатда маҳсулот етиштирувчилар билан

тайёрлов, таъминотчи, қайта ишлаш ва экспорт қилувчи ташкилотлар, савдо-харид ташкилотлари ўртасида маҳсулот етказиб бериш ва харид қилиш бўйича шартномалар тузиш ишларини якунлаши назарда тутилган.

ЎзР “Норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар тўғрисида”ги қонунининг 3-моддасига кўра, норматив-ҳуқуқий ҳужжат қонунчиликка мувофиқ қабул қилинган, умуммажбурий давлат кўрсатмалари сифатида ҳуқуқий нормаларни белгилашга, ўзгартиришга ёки бекор қилишга қаратилган расмий ҳужжатдир.

Қонуннинг 6-моддасига кўра, ЎзР Вазирлар Маҳкамасининг қарори ҳам норматив-ҳуқуқий ҳужжат ҳисобланади.

Қонуннинг 13-моддасига кўра, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси Ўзбекистон Республикасининг **Конституцияси** ва қонунлари, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси палаталарининг қарорлари, Ўзбекистон Республикаси Президентининг фармонлари ва қарорлари асосида ҳамда уларни ижро этиш учун қарорлар тарзида норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар қабул қилади.

Кластер томонидан фермер хўжалигига 2021 йил топширган пахта хом-ашёси учун **4 328 977** сўм тўлаб берилган ва шу сабабли, даъво аризасида ушбу тўлаб берилган суммасни инобатга олиб, қолган рағбатлантирувчи суммасини ундиришни сўраган.

Фермер хўжалиги томонидан 2021 йил ҳосилидан кластерга жами 62 400кг, қиймати **432 897 700** сўмлик пахта хом –ашёси учун $(432\ 897\ 700 \times 15\%) - 4\ 328\ 977 = 60\ 604\ 977$ сўмни ташкил этади.

Юқорида баён этилганларга кўра, суд даъво талабининг 60 604 977 сўм рағбатлантирувчи коэффициент суммасини ундириш талабини асосли деб ҳисоблайди ва уни қаноатлантиришни лозим топади.

Фермерлар кенгаши томонидан фермер хўжалиги томонидан топширган пахтанинг миқдори, нави, синфларини инобатга олинган ҳолда тўғри ҳисоб-китоб тақдим қилинган

ЎзР Иқтисодий процессуал кодексининг 68-моддасига кўра, ишда иштирок этувчи ҳар бир шахс ўз талаблари ва эътирозларига асос қилиб келтираётган ҳолатларни исботлаши керак.

Ишда иштирок этувчи ҳар бир шахс ўз талаблари ва эътирозларига асос қилиб келтираётган далилларни ишда иштирок этувчи бошқа шахслар олдида, агар ушбу Кодексда бошқача тартиб белгиланмаган бўлса, суд мажлиси бошлангунига қадар ёки суд белгилаган муддат доирасида очиб бериши лозим.

ИПКнинг 72-моддасига кўра, қонун ҳужжатларига мувофиқ муайян далиллар билан тасдиқланиши керак бўлган иш ҳолатлари бошқа далиллар билан тасдиқланиши мумкин эмас.

ФКнинг 236-моддасида мажбуриятлар мажбурият шартларига ва қонун ҳужжатлари талабларига мувофиқ, бундай шартлар ва талаблар бўлмаганида эса - иш муомаласи одатларига ёки одатда қўйиладиган бошқа талабларга мувофиқ лозим даражада бажарилиши белгиланган.

ФКнинг 237-моддасига кўра, мажбуриятларни бажаришдан бир томонлама бош тортишга йўл қўйилмайди.

ФКнинг 465-моддасига кўра, контракция шартномасига мувофиқ қишлоқ хўжалиги маҳсулотини етиштирувчи қишлоқ хўжалиги маҳсулотини қайта ишлаш ёки сотиш учун бундай маҳсулотни харид қиладиган шахсга – тайёрловчига шартлашилган муддатда топшириш (топшириб туриш) мажбуриятини олади, тайёрловчи эса бу маҳсулотни қабул қилиш (қабул қилиб туриш), унинг ҳақини шартлашилган муддатда муайян баҳода тўлаш (тўлаб туриш) мажбуриятини олади.

Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодекси (бундан буён матнда - ИПК)нинг 118-моддасига кўра, суд харажатлари ишда иштирок этувчи шахсларнинг қаноатлантирилган даъво талаблари миқдорига мутаносиб равишда уларнинг зиммасига юклатилади.

Ҳал қилув қарори ўз фойдасига чиқарилган тарафга иш бўйича қилинган барча суд харажатларининг ўрни, гарчи бошқа тараф давлат божини тўлашдан озод этилган бўлса ҳам ушбу бошқа тараф ҳисобидан қопланади.

Юқорида баён этилганлардан келиб чиқиб, суд даъво аризани қаноатлантиришни, жавобгардан даъвогар фойдасига 60 604 977 сўм рағбатлантирувчи коэффициент суммасини ва почта харажати учун тўланган 33 000 сўм суд харажати ундиришни, жавобгардан Республика бюджетига 1 212 099,54 сўм давлат божи ундиришни лозим деб ҳисоблайди.

Юқоридагилардан келиб чиқиб, Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг 112-113, 118, 176-179, 186, 192-моддаларини қўллаб, суд

қ а р о р қ и л д и

Даъво қаноатлантирилсин.

Жавобгар «XXXXXXXXXXXX» масъулияти чекланган жамиятидан даъвогар «XXXXXXX» фермер хўжалиги фойдасига 60 604 977 сўм рағбатлантирувчи коэффициент суммаси ва почта харажати учун тўланган 33 000 сўм суд харажати ундирилсин.

Жавобгар «XXXXXXXXXXXX» масъулияти чекланган жамиятидан Республика бюджетига 1 212 099,54 сўм давлат божи ундирилсин.

Ҳал қилув қарори қонуний кучга киргандан сўнг ижро варақаси берилсин.

Мазкур ҳал қилув қарори устидан бир ойлик муддатда апелляция тартибида Қашқадарё вилоят судига шикоят бериш (протест келтириш) мумкин.

Судья

С.А.Турсунов

